

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 102/2024 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om att säkerställa kvaliteten på och lösa personalbristen inom småbarnspedagogiken

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 102/2024 rd undertecknat av riksdagsledamot Inka Hopsu /gröna:

Hur tryggar regeringen en långvarig finansiering för universiteten, med hjälp av vilken universiteten kan utbilda tillräckligt många lärare inom småbarnspedagogiken samt daghemsföreståndare och

hur främjar regeringen stärkandet av branschens dragnings- och hållkraft enligt regeringsprogrammet genom att utveckla arbetsförhållandena och småbarnspedagogikens kvalitet?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Statsminister Petteri Orpos regering har förbundit sig att utveckla småbarnspedagogikens kvalitet samt att stärka barnets rätt till pedagogiskt ledd och genomförd småbarnspedagogik. Förverkligandet av dessa skrivningar och lagstiftningen om småbarnspedagogik förutsätter att det finns en tillräcklig och kompetent personal inom småbarnspedagogiken.

Regeringen har förbundit sig att höja finländarnas utbildningsnivå och öppna nya utbildningsmöjligheter för unga. För att utbildningsnivån ska kunna höjas krävs det att utbildningen i allt högre grad höjer utbildningsnivån. Detta är av största vikt med tanke på framtiden, eftersom en hög kompetens betonas i förändringen i arbetslivet och det nuvarande antalet högskoleutbildade inte räcker till för att tillgodose de förväntade framtida kompetensbehoven. I regeringsprogrammet har man förbundit sig att öka antalet nybörjarplatser vid högskolorna i synnerhet där behovet av både utbildning och kompetent arbetskraft är störst – särskilt med beaktande av behoven inom den pedagogiska branschen. Enligt regeringsprogrammet utökas antalet nybörjarplatser för lärare inom småbarnspedagogiken vid universiteten. Varje år ska minst 1 400 nya lärare inom småbarnspedagogiken utbildas så, att behovet inom båda nationalspråken beaktas. Enligt regeringsprogrammet förtydligar regeringen socionomernas roll inom småbarnspedagogiken och ökar utbildningen av socionomer inom småbarnspedagogik. Uppgiften som chef inom småbarnspedagogiken ska vara möjlig också för dem som har en högre yrkeshögskoleexamen för socionom inom småbarnspedagogik samt tillräcklig pedagogisk och didaktisk kompetens.

I samband med beredningen av lagen om småbarnspedagogik (540/2018) uppskattades år 2018 att cirka tusen lärare inom småbarnspedagogiken måste utbildas årligen från 2020 fram till 2027 för att kravet på personalstruktur som träder i kraft 2030 ska kunna tillgodoses. Uppskattningen grundade sig på den dåvarande avgången samt på antagandet att 80 procent av dem som inlett sina studier som lärare inom småbarnspedagogiken utexamineras. För att uppnå det årliga antalet på 1 000 nybörjarplatser höjdes de kvantitativa utbildningsmålen i universitetens resultatavtal: Under avtalsperioden 2021–2024 höjdes universitetens årliga examensmål för småbarnspedagogiken till 855 examina (motsvarande siffra 2017–2020 var 590).

Under de senaste åren har betydande satsningar gjorts på utbildningen av lärare inom småbarnspedagogiken. Undervisnings- och kulturministeriet har sedan 2018 beviljat tilläggsfinansiering på sammanlagt cirka 35 miljoner euro för utbildning av lärare inom småbarnspedagogik, vilket har ökat antalet nybörjarplatser vid universiteten med sammanlagt över 1 700. I december 2023 beviljades universiteten tilläggsfinansiering för att erbjuda separata studier för speciallärare inom småbarnspedagogik. Under denna regeringsperiod reserverades för åren 2024–2027 ett anslag på 17,36 miljoner euro i planen för statens offentliga finanser för att öka antalet nybörjarplatser inom utbildning för lärare inom småbarnspedagogiken vid universiteten. I februari anvisades universiteten 16,2 miljoner euro för att finansiera nybörjarplatser vid alla sju universitet som erbjuder utbildning för lärare inom småbarnspedagogik 2024–2026 för sammanlagt 875 nya studerande. Största delen av den utbildning som finansieras sker som flerformsstudier, vilket ger dem som redan är i branschen möjlighet att flexibelt vid sidan av arbetet utbilda sig till lärare inom småbarnspedagogiken. Detta stöder regeringsprogrammets mål att trygga olika möjligheter för dem som redan arbetar inom branschen att få behörighet för uppgifter enligt lagen om småbarnspedagogik.

Universitetens examensmål avtalas mellan universiteten och ministeriet. Förberedelserna för nästa avtalsperiod 2025–2028 pågår och förhandlingarna för universitetens del har förts hösten 2024. I samband med detta kommer man också överens om nya mål för lärarutbildningen.

Enbart utbildningspolitiska åtgärder räcker dock inte om branschen har en svag dragnings- och hållkraft. Det finns tecken på att i synnerhet lärare inom småbarnspedagogiken allt oftare lämnar branschen. Trots att antalet nybörjarplatser och metoder för att söka sig till utbildning har ökat har antalet sökande till lärarutbildningen inom småbarnspedagogiken enligt statistiken minskat nationellt sedan 2021. En stor del av dem som avlagt kandidatexamen och utexaminerats som lärare inom småbarnspedagogiken stannar inte kvar i detta arbete, utan nästan hälften fortsätter med magisterexamen eller andra studier. Av dem som avlagt magisterexamen i småbarnspedagogik är 37 procent sysselsatta som chefer, 7 procent som lärare och resten (56 procent) i andra uppgifter.

Vid sidan av utbildningsmängderna är det viktigt att fästa uppmärksamhet vid dragnings- och hållkraftsfaktorer inom småbarnspedagogiken, där anordnarna av småbarnspedagogik har en central roll. Dragnings- och hållkraften påverkas i synnerhet av arbetsförhållandena och arbetets svårighetsgrad, branschens avlöning och uppskattning samt möjligheterna att påverka och avancera i arbetet. Det andra utvecklingsforumet för utbildningar inom småbarnspedagogiken, som tillsattes av undervisnings- och kulturministeriet, har i sin slutrapport (2024) utrett arbetskraftsbehoven och -prognoserna inom småbarnspedagogiken samt Statistikcentralens befolkningsprognoser. Vid sidan av personalbristen finns det stora regionala skillnader i antalet barn och kommunernas differentiering gällande befolkningen under skolåldern förutspås öka. För att stärka småbarnspedagogikens dragnings- och hållkraft krävs åtgärder av alla aktörer inom småbarnspedagogiken. Undervisnings- och kulturministeriet samarbetar för närvarande intensivt med de största kommunerna för att utveckla dragnings- och hållkraften inom småbarnspedagogiken, där bristen på behörig personal är störst.

Helsingfors 11.4.2024

Undervisningsminister Anna-Maja Henriksson

VN/9268/2024-OKM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: